

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

на кожного адвоката та його професійну діяльність, так і на органи адвокатського самоврядування. У той саме час, попри всі складнощі цей інститут продовжує виконувати своє конституційне призначення з надання професійної правничої допомоги.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кравченко Марина Олександрівна**

Бикова С. А.

студентка 1-го курсу факультету судового та міжнародного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АДВОКАТУРИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабна війна проти України спричинила безпрецедентні порушення прав людини. У цих умовах право на правничу допомогу набуло особливого значення. Саме адвокати є ключовими суб'єктами у реалізації цього права, здійснюючи захист прав, представництво інтересів та надання інших видів правничої допомоги. В сучасних умовах збільшилась кількість випадків надання правничої допомоги військовослужбовцям, полоненим, внутрішньо переміщеним особам та іншим категоріям осіб.

Видається логічним, що реалізація конституційних завдань адвокатури України в умовах воєнного стану має свої особливості, що й зумовило вибір нами цієї теми дослідження. Звернемо увагу на деякі з них.

Так, в складних умовах воєнного стану непоодинокі випадки порушень у професійній діяльності адвокатів:

- 1) вилучається техніка, що містить адвокатську таємницю, без відповідного дозволу;
- 2) адвокат ототожнюється з клієнтом у медіа та соціальних мережах;
- 3) здійснюється тиск на адвокатів під час обшуків з метою розкриття конфіденційної інформації;

4) здійснюється вручення повісток адвокатам під час виконання ними професійних обов'язків;

5) адвокати не допускаються до слідчих дій тощо.

Такі дії не лише порушують професійні права адвокатів, а й ставлять під загрозу ефективність правового захисту громадян. Зважаючи на той факт, що проблема втручання у професійну діяльність адвоката є не новою, вкрай позитивним є те, що Україна приєдналася до Конвенції Ради Європи про захист професії адвоката, яка гарантує незалежність адвокатів та захист від втручання з боку держави або третіх осіб [1].

Зауважимо, що з часу запровадження воєнного стану органи адвокатського самоврядування активно здійснюють заходи з підтримки адвокатів. До прикладу, благодійна допомога Опікунською радою НААУ надається:

адвокатам та (або) членам їх сімей, що загинули, внаслідок воєнних дій на території України з 24.02.2022 р.;

адвокатам та (або) членам їх сімей, що отримали тяжкі тілесні ушкодження, внаслідок воєнних дій на території України з 24.02.2022 р.;

адвокатам та (або) членам їх сімей, що повністю втратили житло, внаслідок воєнних дій на території України з 24.02.2022, яке слугувало місцем постійного проживання, у випадку неможливості подальшого проживання в ньому через значний ступінь руйнування та відсутність іншого придатного до проживання житла;

самотнім адвокатам старше 70 років, які не мають змоги евакуюватись або евакуювані, але не мають засобів до існування [2].

Деякі інші категорії адвокатів також мають право на допомогу від цієї Ради.

Отже, адвокатура України виконує надзвичайно важливу роль у захисті прав людини в умовах війни, підтримуючи збереження ідеї верховенства права та функціонування України як правової держави. У той саме час, відповідь на нові виклики вимагає, щоб підтримку та захист отримували і самі адвокати.

Список використаної літератури

1. Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката (текст українською). *Вебсайт НААУ*. 13.03.2025 р. URL: <https://unba.org.ua/news/10046-konvenciya-radi-evropi-pro-zahist-profesii-advokata-tekst-ukrains-koyu.html>
2. Допомогу благодійного фонду НААУ можуть отримати постраждалі внаслідок воєнних дій адвокати та їхні родини. *Вебсайт НААУ*. 10.03.2022 р. URL: <https://unba.org.ua/news/7331-dopomogu-blagodijnogo-fondu-naau-mozhut-otrimati-postrazhdali-vnaslidok-voennih-dij-advokati-ta-ihni-rodini.html>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кравченко Марина Олександрівна**

Виходець О. О.

студентка 2-го курсу магістратури
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ АДВОКАТУРИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ У ДОБУ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО

Формування інституту професійного судового захисту на українських землях у добу Великого князівства Литовського (XIV–XVI ст.) становить важливу віху в розвитку вітчизняної правової системи. Цей період характеризується докорінною трансформацією традиційних форм правового представництва під впливом нових соціально-економічних реалій та кодифікаційних процесів.

З другої половини XIV — початку XV століття на українських землях під литовсько-польським пануванням розпочався процес заміни звичаєвого права кодифікованими нормами. У міських та загальнодержавних судових органах поступово почав формуватися інститут професійного судового представництва, втілений у фігурі прокуратора, правове становище якого регламентувалося Литовськими статутами. Характерно, що термін «адвокат» у цей період не використовувався для позначення судового захисника, оскільки латинське слово «advokatus» закріпилося за сільським війтом чи представником адміністративної влади [1, с. 83]. Трансформація економічних відносин, зумовлена переходом до товарно-грошового господарства та інтенсифікацією торгівлі, об'єктивно зумовила необхідність залучення до судових процесів осіб із фаховою юридичною підготовкою та спеціалізованими знаннями.

Згідно зі Статутом 8 розділу VIII Першого Литовського статуту 1529 року «О заступеньє в сударечи одному за другого», вперше закріплюється в правозастосовчій практиці Великого князівства Литовського термін «приятель» як синонім судового захисника. Визначальною особливістю його діяльності була потреба укладення письмової угоди між обвинуваченим і захисником, за підробку якої передбачалося покарання у вигляді позбавлення волі. Варто зазначити, що у господарських спорах, зокрема щодо земельної власності, вирішальна роль

Секція 2
ІСТОРИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ

Мінченко Р. М.

Допомога правова чи правнича: теоретична дискусія
та законодавство 307

Кравченко М. О.

Функціонування адвокатури в умовах воєнного стану як один
із етапів розвитку цього інституту 311

Бабенко В. А.

Діяльність адвокатури в умовах воєнного стану 313

Бикова С. А.

Деякі аспекти функціонування адвокатури в умовах воєнного
стану 315

Виходець О. О.

Становлення професійної адвокатури на українських землях
у добу Великого князівства Литовського 317

Желейко М. С., Повх Х. В.

Інститут представництва та захисту прав людини у суді
у Стародавньому Світі 320

Кіндей Ю. О.

Роль адвокатури в умовах воєнного стану: виклики
та перспективи 322

Маркасова Л. В.

Здійснення адвокатської діяльності в умовах воєнного стану
в Україні 324

Собакар В. О., Ратнер Д. С.

Роль адвокатури з найдавніших часів по сьогодення 326

Секція 3
РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ
АДВОКАТІВ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ
АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Джабурія О. О.

Основні питання діяльності ради адвокатів Одеської області
на сучасному етапі 329